

UFUK AVRUPA PROGRAMI GÖTÜRÜ USULÜ BÜTÇE YÖNETİMİ

Ufuk Avrupa Programı tarafından uygulanan götürü usulü bütçe yönetiminde teknik ve idari süreçlere yönelik bilgileri içeren bu rehber, **Araştırma Dekanlığı** tarafından hazırlanmıştır.

Götürü usulü (lump sum) bütçe yöntemi, Ufuk Avrupa Programı kapsamında uygulanan projelerde yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu yöntemin kullanılmasının temel nedeni, proje yönetim sürecinde idari ve finansal hataları azaltmaktır. Götürü usulü bütçe yöntemi, proje kapsamında oluşan maliyetlerin raporlanması ihtiyacını ortadan kaldırarak programı daha basit hale getirmektedir. Böylece yöntem, özellikle gerçek maliyetlerdeki karmaşık kurallarla başa çıkabilecek deneyim ve kapasiteye sahip olmayan kuruluşların projelerini yürütmeleri konusunda kolaylaştırıcı bir role sahip olmaktadır.

Projelere ilişkin hazırlanan bütçe tekliflerinde götürü miktarlar önceden belirlenmekte ve hibe sözleşmesinde sabitlenmektedir. Projenin iş paketlerinde açıklanan faaliyetler tamamlandıktan sonra bu tutarlar proje koordinatörü kuruluşa ödenmektedir. Ödemeler, araştırmalardaki başarılı sonuçlara bağlı olmamakla birlikte standart bir ödeme planı içerisinde gerçekleşir.

Götürü usulü bütçe yöntemi ile hazırlanan projeler, geleneksel gerçek maliyetli projelerle aynı derecede esnekliğe sahiptir ve proje performansları aynı standartlarla değerlendirilir.

Özetle,

- Götürü hibeler önceden belirlenir ve hibe sözleşmesine sabitlenir.
- Ödemeler, iş paketlerinde yer alan faaliyetlerin tamamlanmasından sonra ödenir.
- Toplu tutarların ödenmesi iş paketlerinin başarılı sonuçlara ulaşmasına bağlı değildir; ödemeler Avrupa Komisyonu'nun ödeme planını takip eder.
- Götürü bedelli projeler, gerçek maliyete dayalı projelerle aynı derecede esnekliğe sahiptir ve aynı standartlarla değerlendirilir.
- Götürü bedelli projelerde ortaya çıkan gerçek maliyetlere ilişkin özel kayıt tutulması beklenmemektedir.

ardek@sakarya.edu.tr

www.ardek.sakarya.edu.tr

sauardek

Götürü Usulü Bütçe Yönetimi ve Genel Tespitler

Avrupa Birliği (AB) çerçeve programlarında uygulanan bütçe yönetiminin basitleştirilmesi konusunda geniş bir fikir birliği oluşmuştur. Özellikle Finansman ve İhale Portalı (Funding & Tender Opportunities) ile hibelerin elektronik sistemde tek bir kurallar dizisi altında yönetimi en önemli adım olarak görülmektedir. Götürü usulü bütçe yönetimi, gerçek maliyetlerin bildirilmesi ihtiyacını ortadan kaldırdığı için programın basitleştirilmesi konusunda önemli bir adım olacaktır.

Gerçek maliyetlere dayalı finansman yönetimi, bireylerin programa başvuruları konusunda önemli bir engel oluşturmaktadır. Bu yönetim süreci, programa dahil olan tüm ülkelerdeki ulusal kural ve prosedürlerin getirdiği hükümlülüklerle birleştiğinden bütçe yönetiminin basitleştirilmesi potansiyeli azalmıştır.

Hibe desteği kazanan projeler, uzun vadeli yönetim süreçlerinde özgün çalışma planlarından uzaklaşma potansiyeline sahiptir. Bu durum göz önüne alındığında, çalışma planı, ortaklıklar ve organizasyon süreci gibi konularda yaşanan proje değişiklikleri, götürü usulü bütçe yönetimine sahip projelerde daha kolay yönetilebilir hale gelmektedir. Bunun yanı sıra, gerçek maliyetli projelerde olduğu gibi götürü bedelli projelerde de ara raporlar aracılığıyla iş planındaki sapmalar raporlanabilmektedir. Ancak bu değişikliklere ve sapmalara ilişkin talepler gerekçelendirilmeli ve değişiklikler projeyi ana hedeflerinden uzaklaştırmamalıdır.

Götürü usulü hibeler, yüksek bir bütçe esnekliğine sahiptir. Konsorsiyumlar, proje uygulandığı sürece bütçeyi uygun gördüğü şekilde kullanılabilir, götürü bedelin kullanımı AB Komisyonu tarafından fiili olarak görülmez. Ancak yararlanıcılar ve/veya iş paketleri arasındaki bütçe transferlerinde Komisyon, sözleşme değişikliklerinin bildirilmesini istediği takdirde bu bildirim yapılması zorunludur.

Konsorsiyum Ortakları İçin Daha Az Finansal Risk

Çok ortaklı hibe yönetiminde konsorsiyumların tamamı projeden sorumludurlar. Bir proje uygulanmadığı takdirde, tüm kullanıcıları etkileyen bir hibe kesintisi söz konusu olabilir. Tüm hibelerde ödemelerin yapılabilmesi için önce hibe sözleşmesinde yer alan çalışma paketlerinin uygun şekilde uygulanması gerekmektedir. Ancak iş paketlerinin herhangi birinden sorumlu olan proje ortağının iş paketini yürütmeyi reddetmesi durumunda, iş paketi için sağlanan fonun tamamının kaybedilmesi söz konusu değildir. İş paketi içerisinde gerçekleştirilebilecek ufak değişiklikler, bu paketin proje süresi içerisinde tamamlanmasına yardımcı olabilmektedir.

Proje sonunda tamamlanan iş paketi sonuçlarının onaylanmaması durumunda, iş paketinin tamamı reddedilmemekte, tamamlanma derecesine göre kısmi ödeme söz konusu olmaktadır. Kısmi ödeme, dış uzmanların görüşlerine göre çelişkili bir durum olması durumunda hibe azaltma prosedürü çerçevesinde yeniden tanımlanacaktır.

Projelerde Bütçe Hazırlık Süreci

Götürü usulü bütçeli teklifler, diğer proje başvuru türlerinden farklı olarak ayrıntılı bir bütçe hazırlama aşamasından geçmektedir. İhtiyaçlar, Avrupa Komisyonu tarafından bütçe için tahsis edilen bütçe tablosu aracılığıyla sunulmaktadır. Bu tablo, götürü usulü bütçeli teklif başvurularının zorunlu bir parçasıdır.

Projenin yürütülmesine ilişkin uygun bir bütçe planının hazırlanması önemlidir. Komisyon'un düzenlemeleri ve beklentileri ne olursa olsun, kurumdaki muhasebe departmanı bir bütçe planına ihtiyaç duyacaktır. Bu plan, olası bir mali denetim durumunda da yararlı olmaktadır. Bu bütçe planları önemli düzeyde ayrıntıya sahip olmakta, bütçe planlarının sağlıklı bir şekilde oluşturulması için önemli düzeyde zaman ve kaynak ayrılması gerekmektedir.

Toplu ödemeye geçiş süreci, proje ortakları, uzmanlar ve koordinatörler için rehberliğe dayalı bir anlayışı gerektirmektedir. Başvuru öncesi aşamada, bütçe kalemlerine ilişkin detayları hazırlamak yoğun mesai gerektiren bir süreç olsa da Komisyon'un yapılan faaliyetler için nasıl ve ne zaman ödeme yapacağını anlamak önemlidir.

ardek@sakarya.edu.tr

www.ardek.sakarya.edu.tr

sauardek

Götürü tutarı tanımlamak ve gerekçelendirmek için maliyet tahminlerinin ayrıntılı bir dökümünün sağlanması gerekmektedir. Tahminler, gerçek maliyetlerin bir tahmini olmalı ve Ufuk Avrupa Programı'nın uygunluk kriterlerini karşılamalıdır. Bu maliyet ayrıntıları, teklifin bir parçası olmasalar bile herhangi bir teklifin bütçesini planlamak için gereklidir. Prensipte olarak, birkaç raporlama dönemine yayılan iş paketleri yerine, her raporlama döneminden önce sona eren iş paketlerinin tasarlanmasına dikkat edilmelidir. Gerekirse, birden fazla raporlama dönemine yayılan uzun iş paketleri raporlama ve ödeme planıyla uyumlu olarak kısa veya benzer iş paketlerine bölünmelidir. Her iş paketi ayrıntılı bir bütçe planına sahip olmalı, bütçe için gerekli tüm bilgiler olabildiğince erken toplanmalıdır.

Projelerde Değerlendirme Süreci

Ufuk Avrupa projelerinin değerlendirilmesi sürecinde 'mükemmellik', 'etki' ve 'uygulama' başlıkları altında oluşturulan kriterler uygulanmaktadır. Maliyet tahminleri, bu kriterler altında hazırlanan alt kriterlere göre değerlendirilir. Bu durum, tahminlerin makul bir seviyeye çekilmesini sağlamaktadır.

Değerlendirme uzmanları tarafından maliyetlerin fazla tahmin edildiği tespit edilirse, bu durum değerlendirme raporunda açıkça ifade edilir ve hibe sözleşmesine değiştirilmiş yeni bir götürü tutar yansıtılır.

Değerlendirmenin ardından götürü miktar kesinleştğinde, ayrıntılı maliyet tahminleri artık geçerli değildir. Proje teklifi finansman desteği almaya hak kazandığında, hibe sözleşmesinin hazırlanması için standart süreç takip edilmektedir. Toplam götürü miktar ve harcama kalemlerine ilişkin paylar, hibe sözleşmesine dahil edilir. Bütçe, hibe sözleşmesinde kesinleştikten sonra mal veya hizmet tutarlarının sonradan değişmesi durumunda sözleşmedeki tutarlar tekrar güncellenmeyecektir.

Toplu Hibe Yönetimi

Götürü usulü bütçe yönetimi çerçevesinde hazırlanan Ufuk Avrupa projelerine ilişkin raporlama dönemleri, aynı zamanda ödemelere ilişkin bir onay sürecini de ifade etmektedir. Hibe ödemeleri, standart bir planı takip etmekte, raporlama döneminin sonunda ödemeler gerçekleşmektedir. Raporlama faaliyetine ilişkin standart şablon ve araçların kullanılması gerekmektedir. Proje sahipleri, toplu ödemelerin nasıl kullanılacağı konusunda tam bir esnekliğe sahiptir. Her bir raporlama döneminin sonunda hangi iş paketlerinin tamamlandığı beyan edilmelidir. Detaylar, teknik raporda gerekçelendirilirken, finansal maliyet tabloları bu çerçevede otomatik olarak oluşturulur. İlgili raporlar ve ekler, ilgili projenin sorumlusu tarafından onaylandıktan sonra bütçe payları proje koordinatörü kuruluşun hesabına aktarılır.

ardek@sakarya.edu.tr

www.ardek.sakarya.edu.tr

sauardek

Proje Bütçe Yönetiminde Sağlanan Esneklikler

Program kapsamında sunulan projelere ilişkin iş planlarında sapmalar söz konusu olabilir. Yaşanabilecek sapmalar, teknik raporda sunulabilir. Usulüne uygun olarak gerekçelendirildiği takdirde, bu sapmalar teknik rapor ile birlikte kabul edilir. Bunun yanı sıra hibe sözleşmesi, henüz tamamlanmamış ve ödenmemiş tüm iş paketleri dahil olmak üzere iş planını değiştirmek için tadil edilebilir. Her iki mekanizmada da götürü bedelli projeler yeni gelişmelere veya bilimsel-teknik ihtiyaçlara göre düzenlenebilir. Temel koşul, tüm hibelerde olduğu gibi, değişiklikler projeyi finanse etme konusunda soru işareti yaratmamalıdır.

Proje sorumlusu, gerçek maliyete dayalı projelerde uyguladığı süreci götürü bedelli projelerde de yürütür. Götürü bedelli projelerde hazırlanan iş paketlerinde belirtilen faaliyetler gerçekleştirilmiş ise olumlu veya olumsuz bir sonuca bakılmaksızın kabul edilir ve pakete ilişkin ödeme işlemleri gerçekleştirilir. Ayrıca iş paketleri bazı unsurlar eksik olduğunda da kabul edilir ve ödeme işlemleri gerçekleştirilir. Esneklik ve takdir yetkisi, gerçek maliyete dayalı projeler ile aynıdır.

Tamamlanmamış Götürü İş Paketleri

Bilimsel veya teknik nedenlerle bir çalışma paketi tamamlanamıyorsa, proje süresini uzatma olasılığı da dahil olmak üzere, proje paketini uygulanabilir hale getirmek için değişiklikler yapılmalıdır. Tamamlanan bir iş paketinin reddedilmesi durumunda, proje sorumlusunun reddedilen projenin gerekçelerine karşı bu paketin neden kabul edilmesi gerektiğini açıklaması beklenmektedir. İş paketinin reddedilmesi durumunda, pakete ilişkin bütçe payı bu süreçte ödenmez. Bu durumda, iş paketinin daha sonra tamamlanması, yapılan işlemlerin sonraki raporlama döneminin sonunda beyan edilmesi beklenmektedir. Eklmeler ve düzeltmeler kabul edilirse, iş paketine denk gelen götürü pay ödenecektir.

Proje sonunda bir iş paketinin eksik olması durumunda, pakete ilişkin götürü pay tamamlanma derecesine göre kısmen ödenir ve hibe, karşılık gelen miktar kadar azaltılır. Uygulamada, toplu hibelerde daha fazla hibe indirimini söz konusu değildir. Proje, hibe sözleşmesinde belirlenen fon miktarının tamamını almayı hak etmektedir.

Kontroller, İnceleme ve Denetleme Süreci

Götürü usulü bütçe yönetiminde finansal raporlama söz konusu olmadığı için herhangi bir finansal kontrol veya denetim yapılmamaktadır. Bu aşamada, projelere ilişkin finansal kayıt tutma zorunluluğu yoktur. Ancak ulusal yasalar veya iç prosedürlerden dolayı kayıt tutma yükümlülüklerine uyulması gerekmektedir. Bunun ötesinde, götürü hibelerin kontrol, inceleme ve soruşturma kuralları tüm hibelerle aynıdır. Kontroller, çalışma planının uygun şekilde uygulanmasına ve mali olmayan herhangi bir yükümlülüğe odaklanabilir. Bu husus, fikrî mülkiyet, etik ve AB desteğinin görünürlüğü gibi kurallara uyumu içerir.

Kaynaklar

European Commission (2022). "Lump Sum Grants in Horizon Europe", Directorate-General for Research and Innovation, Mart 2022.

European Commission (2022). "How to Manage Your Lump Sum Grants", Single Electronic Data Interchange Area (SEDIA), https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/common/guidance/how-to-manage-your-lump-sum-grants_en.pdf, Ekim 2022.

European Commission (2022). "Lump Sum Funding: What Do I Need to Know?", Common Implementation Centre and Common Service for Business Processes, https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/lump-sum-funding-what-do-i-need-to-know_he_en.pdf, (17 Mart 2022).

ardek@sakarya.edu.tr

www.ardek.sakarya.edu.tr

sauardek

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
Araştırma Dekanlığı